

(Διακοπή. Ἡ μισερὴ κρατεῖ τὰ βλέφαρα κλειστά καὶ ἀκουμπᾷ τὴν κεφαλὴν στὸ τῆξι, ὅπου καθρεφτίζεται τὸ τρεμούλιασμα τῆς θάλασσας).

— Τὰ εἶδες νὰ τὰ παίρνουν καὶ νὰ φεύγουν; Τί ἄσπρα ποῦ εἶτανε! Τέχουνε βουτηγμένα σὲ δυ νατὸ μπάλσαμο. Ἀμὲ τὰ δαχτυλίδια; Μαζὶ μ' ὅλα τὰ δαχτυλίδια; Εἶχες ἓνα μὲ μιὰ πέτρα πράσινη, κ' ἓνα μὲ τρία μαργαριτάρια, κ' ἓνα πλεχτὸ μὲ μάλαμα καὶ σίδερο, κ' ἓνα ἴσιο, ἓνα γυράκι γυαλιστερό, κὶ αὐτὸ μονάχο εἶτανε στὸ παραδαχτυλάκι.

(Διακοπή. Μιὰ ἐκφραση ἀπερίγραπτη φανερώνεται στὸ πρόσωπο τῆς μισερῆς, ἐνῶ ἐγκαταλείπει τὰ μπράτσα τῆς πλάϊ στὰ πλευρά της, χαμηλώνοντας τὸ σωματόματό της).

— Τί συλλογιέσαι; Τὰ ὀνειρεύεσαι; Ἄν σοῦ ξαναβρίζανε ζεστά....

(Ἡ μισερὴ ἀνοίγει τὰ μάτια καὶ ἀνασκιρτᾷ, σὰν τὸν ἄνθρωπο ποὺ ξυπνᾷ ξαφνικά. Τὰ μπράτσα τῆς ἀναταράσσονται).

Τί ἔχεις;

ΣΥΛΒΙΑ. — Παράξενο εἶναι: ἀληθινὰ κάποιες φορὲς μοῦ φαίνεται πὼς τᾶχω πάλι, μοῦ φαίνεται πὼς νοιώθω τὸ αἶμα νὰ κατεβαίνει στὰ δάχτυλα ὡς τὴν ἄκρη. Τὴν ὥρὰ ποὺ μιλοῦσες, τὰ εἶχα.... εἶτανε πιὸ ὁμορφα, Σειρηνούλα.

Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. — Πιὸ ὁμορφα;

ΣΥΛΒΙΑ. — Ἐσὺ θὰ μὲ παρηγορήσεις, Σειρηνούλα. Δὲν μπορῶ νὰ πιάσω τὸ ἄστρο σου, μὰ μπορῶ καὶ βλέπω τὰ μάτια σου κὶ ἀκούω τὴ φωνή σου. Μείνε κοντὰ μου, τώρα ποὺ σὲ ξαναβρῆκα. Κ' ἐγὼ θὰ σὲ ἤθελα γι' ἀδερφή μου.

Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. — Ἦθελα νὰ σοῦ δινὰ τὰ χέρια μου, ἂν δὲν εἶτανε τόσο ἄγρια καὶ μελαψά.

ΣΥΛΒΙΑ. — Εἶναι καλὸ τυχερά τὰ χέρια σου ἀγγιζοῦνε τὰ φύλλα, τὰ λουλούδια, τὸν ἄμμο, τὸ νερό, τίς πέτρες, τὰ παιδιὰ, τὰ ζῶα, ὅλα τάθῶα πράγματα. Εἶσαι καλὸ τυχερή, Σειρηνούλα, ἐσὺ: ἡ ψυχὴ σου γεννιέται κάθε πρωτὶ πότε εἶναι μικρὴ σὰ μαργαριτάρη, πότε εἶναι μεγάλῃ σὰν τὴ θάλασσα. Δὲν ἔχεις τίποτα ἐσὺ καὶ τὰ ἔχεις ὅλα· δὲν ξέρεις τίποτα καὶ τὰ ξέρεις ὅλα....

Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ, (γυρῶντας ἄξαφνα καὶ κρόβοντάς της τὴν ὀμῖα). — Τέκονες τὸ κοπάδι τὰ πουλιά; Κύττα, κύττα πόσα χελιδόνια στὴ θάλασσα! Εἶναι παρὰ πᾶν ἀπὸ χίλια: ἓνα σύννεφο ζωντανό. Κύττα πὼς λάμπουνε! Τώρα φεύγουνε, πᾶνε σὲ μεγάλο ταξίδι, σὲ μιὰ χώρα μακρυνή· ὁ ἴσκιος

περπατεῖ ἀπάνου στὸ νερὸ μαζί τους· κάποιο φτερό πέφτει· θὰ βραδυᾷξῃ· θὰ πάντῃσουνε τὰ καίκια στάνοιχτὸ τὸ πέλαγο· θὰ δοῦνε τὰ φῶσια, θάκουσους νὰ τραγοῦδια τῶν ναυτῶν· οἱ ναῦτες θὰ τὰ κυτάνε ποὺ θὰ περνοῦνε· θὰ περάσουνε ξυστὰ στὰ παννιά· κάποιο θὰ σκοντάψῃ, θὰ πέσῃ κουρασμένο στὴν κουβέρτα. Ἐνα βράδυ, ἓνα σύννεφο κουρασμένο χελιδόνια θὰ πέσουνε ἀπάνου σὲ μιὰ βάρκα, σὰν κοπάδι ψαρόνια στὰ δίχτυα τῆς στεριάς, καὶ θὰ τὴ σκεπάσουν ὅλη. Οἱ ναῦτες δὲ θὰ τὰ πειράξουνε. Δὲ θὰ κουνηθοῦνε, γιὰ νὰ μὴν τὰ τρομάξουν· δὲ θὰ μιλήσουν, γιὰ νὰ τὰ φήσουνε νὰ κοιμηθοῦνε. Κ' ἐπειδὴ θῆναι ὡς καὶ στὸν τύπο τῆς ἀγκουρας καὶ στοῦ τιμονιῶ τὸ δοῖακι, ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἡ βάρκα θὰ μενιζῇ στὴν τύχη μὲ τὸ φεγγάρι. Μὰ τὴν α γή....

Ἄ! Ποιὸς σὲ φωνάζει;

(Κόβει στὴ μέση τὸν νεῖρο, ἀκούγοντας μιὰ ξένη φωνὴ ἀνάμεσα σὲς ροδόδαφνες· κάνει νὰ φύγῃ).

— Γεῖά σου, γεῖά σου.

ΣΥΛΒΙΑ, (μὲ ἀγωνία). Εἶναι ἡ ἀδερφή μου. Μὴ φύγῃς, μὴν πᾶς ἀλλοῦ, Σειρηνούλα. Μείν' ἐδῶ τρογύρω. Ἐρχεται ἡ Μπεῖατα.

Η ΣΕΙΡΗΝΟΥΛΑ. — Γεῖά σου, γεῖά σου. Θὰ ξαναγυρίσω.

(Φεύγει πρὸς τὴ θάλασσα, χάνεται μέσα στὸ γαλάζιο καὶ στὸν ἥλιο).

(Στᾷλλο φύλλο τελώνει)

ΟΙ ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΔΕΣ

(Γράμμα στὸν κ. Παντελὴ Χόρν).

Ἀθήνα 4 τοῦ Ἀλωνάρη 1908

Φίλε ποιητή,

Δὲν ξέρω ἂν παίρνω νὰ σοῦ γράψω κινημένος ἀπὸ κριτικὸ ἢ ἀπὸ κανένα, λυρικὸ μονάχα, ἐνθουσιασμό. Ξέρω πὼς δὲν εἶταν ἀρκετὸ χτέες τὴ νύχτα τὸ σφίξιμο τοῦ χεριοῦ μου· χρειάζοταν κ' ἓνα στεφάνι δάφνινο νὰ παραστήσῃ τὴν ἐντύπωσή μου σωστά.

Οἱ Πετροχάρηδες μοῦ δώσανε τὴ μεγάλη τραγικὴ συγκίνηση ἀπὸ τὸ πρῶτο τέκονμά της, σὰ μᾶς τοὺς διάβασες, ἐννοίωσα τί ἀξίζουν. Τώρα τοὺς εἶδα. Ἡ ἐντύπωσή μου καθαρώτερη, δυνατώτερη· συγκρατητὴ, σὰν τὴ πνοὴ τοῦ τραγικοῦ ποὺ φυσᾷ μέσα στὸ ἔργο σου ἀπὸ τὸν πρῶτο ὡς τὸ στερνὸ

τοῦ λόγου. Ἀπλὸ μαζί καὶ ζητητικὸ, χωρὶς κανένα φόρτωμα, μαζεμένο, λαϊκὸ μαζί καὶ ἀριστοκρατικὸ· ἔργο ρωμαϊκὸ, τραβᾷ πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς ρωμιοσύνης, σὰν ὅλα τὰ ἔργα ποὺ βαραίνουν, πρὸς τὴν παγκόσμια διανοητικὴ συμπολιτεία. Ἀκουμπᾷ στὴ ζωὴ, περνᾷ ἀπὸ τὸν νεῖρο, φεύγει πρὸς τὴν ιδέα. Τὴ μεγάλη σου τέχνη τὴν ὑπώπευτῃκα ἀπὸ κάποιες σκηνὲς τοῦ Ἀνεχτίμητου. Νομίζω πὼς παρουσιάζεται τώρα ἡ τέχνη τούτη στοὺς Πετροχάρηδες πιὸ ἰσόρροπα, πιὸ πλαστικά. Οἱ ἥρωές σου, καὶ ἄνθρωποι καὶ σύμβολα. Πιὸ ἀνθρώπινη, καὶ θαυμαστὴ μ' ὅλη της τὴ γυναικεία ἀδυναμία, ἡ μητέρα, ἡ Πετροχάραινα—ὁ ἄντρας της, σκαλισμένος σὲ μάρμαρο· τὸ παιδί, ὁ κλέφτης, ἀλλάζει· ἡ ψυχολογία του δὲν εἶν' εὐκολόπιστη· τρεμποαίξει· ταραίζει· ἀπορεῖς. Μὰ στὸ τέλος βλέπεις πὼς εἶναι κ' ἐκεῖνος ἓνα ὄργανο γιὰ νὰ δουλέψῃ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Ἐγὼ τὴν ἐκλαψά καὶ τὸν κλέφτη. Σὲ κυριεύει ὁ ἔλεος καὶ ὁ φόβος τῶν ἀρχαίων. Ἡ, σοῦ ἔρχεται νὰ σταυροκοπηθῇς. Σῶσον ἐλῆσον! Ὁρησκευτικὴ ἡ ὁμορφάδα τῶν Πετροχάρηδων. Ἡ Μοῦσα τῆς ἀγωνίας σάλευε τὰ φτερά της ἀπάνου ἀπὸ τὸ ἔργο σου. Ὅσο γιὰ τὴν ὑπερούσια Μάρω, τί φωτοχειμαρρὸ ἀπὸ ποίηση μυστηριώδη ποὺ ἐξακοντίζει μέσα στὴ μιὰ τὴ νύχτα τὴν ἀτέλειωτη, ποὺ ξετυλίγεται τὸ δράμα, μὲ ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς νύχτας! Καὶ κάποιες φράσεις, κάποια λόγια (ἐξαφνα ἡ λέξη κλεφτουριά, ἡ μοῖρα κτλ.) μὲ τί νόημα τίς γιομίζεις!

Ὅχι, ἐμένα, ἐμᾶς πρέπει νὰ συγχωροῦμε γιὰ τὰ πόχτημα. Νομίζω πὼς ταίριαζε μὲ τὰ λιγοστά τοῦτα ἄταχτα καὶ βιαστικὰ λόγια νὰ σ' εὐχαριστήσω γιὰ τὴ χαρὰ ποὺ μᾶς προξένησες. Πὼς νὰ μὴν πιστεῦω στὴ ζωὴ τῆς Τέχνης, στὴ νίκη τῆς γλώσσας ΜΑΣ, κάθε φορὰ ποὺ τέτοια ἔργα μᾶς προσφέρουνται, στὸ πείσμα τῶν λογιώτατων τῆς Βαβυλωνίας, τῶν ἀχρείων, τῶν στραβῶν, καὶ τῶν κάθε λογῆς κοντόφτων κὶ ἀναποφάσιστων!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΦΑΡΡΕΙΣ

Στὸν πολυτίμὸ μας συνιδεάτη
κ. Ph. Lebesgue.

— Θεορρεῖς πὼς δὲ μ' ἐκοίταξε
Ματιὰ ποιητικὴ;
Σιμά μου δὲν ἐγέλασε
Τὸ γέλι τοῦ γλυκοῦ;

Σὰ δέντρον ἐραγίστηκε, σὰν κυπαρίσσι πέφτει.

Ψηλὴ φωνοῦσαν ἐβγαλε σὰν παληκάρι ποῦ εἶταν.

— Ποῦ εἶσαι, καλέ μου ἀδερφέ, καὶ πολυλογασημένε;

Γύρνε πίσω πάρε μου, κόψε μου τὸ κεφάλι.

Νὰ μὴν τὸ πάρῃ παλαιὰ μήτ' ὁ Γιουσοῦφ Ἀράπης,

Καὶ μοῦ τὸ πάρῃ στὰ Γιάννινα, τοῦ Ἀληπασᾶ τοῦ

[σκύλου.

Μὲ τὴν ἴδια ἐννοία παράγγελεν ὁ Κλέφτης καὶ τὸ θάψιμό του καταπῶς τὸ λαχταροῦσε.

Τριάντα χρόνια Ἀρματωλός, κ' εἴκοσι χρόνια Κλέφτης!
Καὶ τώρα μοῦρθε θάνατος, καὶ θέλω νὰ πεθάνω.

Κάμετε τὸ κιβόρι μου πλατὺ, ψηλὸ νὰ γίνη.

Νὰ στέκω ὀρθὸς νὰ πολεμῶ, καὶ δίπλα νὰ γεμίζω.

Τὸ Τραγοῦδι αὐτό, ποὺ μονάχα μέρος τοῦ βάλαιμε ἐδῶ, ἀναγκάστηκε ὁ Ἱστορικὸς νὰ μᾶς πῇ πὼς τρέλλανε τὸν κόσμον σὰν πρωτοπαγγέλθηκε σὲ Παρισιάνικο θέατρο μέσα, γιὰ νὰ μᾶς δείξῃ τὴ μεγάλη ἀξία του! Καὶ στὰ καλλιτεχνικά του καὶ σ' ὅλα του, ἀπὸ ξένες βοήθειες πρόσμενε ἀκόμα τὸ ἔθνος!

Ὅσο κὶ ἂν εἶτανε ἡ ζωὴ τους τῶν Κλεφτῶν ἄγρια κὶ ἀπολίτιστη, σπάνια τοὺς ἐβλεπες σκληροὺς ἐκ' αἱμοδόρους. Σκοτώνανε, ἀρπάζανε, κουρσεύανε τὸν χτρώ. Ἀπὸ Ἀσιατικούς ὅμως βαρβαρισμούς κὶ ἀπὸ

βασανίσματα δὲν ἐννοίωθε ἡ ψυχὴ τους.

Ἀπολίτιστη κ' ἡ λατρεία τους, ὅμως σοβαρὴ καὶ βαθιά. Κεραικάτικο δὲν κατεβαίνανε νὰ προσκυνήσουνε. Τὸ πολὺ βάζανε κάποτες Κλεφτοπάππα καὶ τοὺς λειτουργοῦσε σὲ κανένα ρημοκκλήσι. Τίς ἐπίσημες γιορτὲς τίς τελοῦσανε ψέλλοντας ἀτοὶ τους ὅπως ὅπως μερικὰ Τροπάρια. Χέρι ὅμως νὰ βάλουνε σὲ ἱερὸ σκεῦος ἢ σ' ἀφιέρωμα, μήτε νὰ τὸ συλλογιστοῦνε. Ὅσο γιὰ ἀλλαξοπιστία, αὐτὴ δὲ ποὺ καθὼς εἶδαμε ἀνοιξε βάραθρα καὶ βάραθρα μέσα σὲς χώρες, μήτ' ἓνας τους ποτὲς δὲν τὴν ἀσπάστηκε, πρὶν προτιμήσανε πάντα τὸ βασάνισμα καὶ τὸ θάνατο, κ' οἱ Ἀντροῦτσοι καὶ μύριοι ἄλλοι ποὺ ρωτηθήκανε ἂ θένε νὰ γλυτώσουνε τουρκεύοντας. Τὴν ἴδια τὴν ἀφυσίωση, τὸν ἴδιον «Ἱπποτισμό», ἔς τὸν ποῦμα, παρατηρεῖς καὶ στὴν ἀδερφωσύνη τους. Πολλὲς φορές μπορούσανε τὰ Παληκάκια νὰ φήσουνε τὸν ἀρχηγὸ καὶ νὰ σωθοῦνε. Πολλὲς φορές ἀπὸ δυὸ Κλέφτικα σώματα ποὺ πολεμοῦσανε Τούρκους, μπορούσε τὸνα νὰ ξεφύγῃ. Ὅχι ὅμως. Ἐμνησκε, κ' ἡ γλύτωση, ἡ χαλνιότανε μαζί μὲ τᾷλλο.

Τέτοια εἶτανε ἡ Κλέφτικη ἡ ψυχὴ. Τέτοια ἡ δύναμη ποὺ φυλάχτηκε μέσα στὸ ἔθνος, ὅστερ' ἀπ' ὅλα τὰ βασάνια κὶ ἀπ' ὅλες τίς ἀμαρτίες. Τέτοιο

τὸ ὕλικο ποῦ σκάρωσε κ' ἔφερε σὲ κάποιο τέλος τὸν Ἱερό τὸν Ἀγῶνα. Ζήτησε κὶ ὁ λεγόμενος ὁ «Λόγιος Ἑλληνισμός» κάτι νὰ κάμῃ. Ἐκάμε κάτι καὶ πιάστε ἀπὸ κάτι, μὲ τὸ νὰ βγῇκε ὁ δύστυχος νὰ σμιλῇ κὶ αὐτὸς στὸν ἀγῶνα. Θυσιάστηκε ἄδικα καὶ παρακάιρα στὸ Δραγατσάνι. Ζήτημα δὲν εἶναι πὼς ἂν ἐπαιρνε μαθήματα στὰ Κλέφτικα τὰ Πανεπιστήμια, θὰ μεγαλοργοῦσε κὶ αὐτός.

§ 19

Τὰ ἱστορικὰ τῶν Τραγουδιῶνε.

Δὲ θὰ σταματήσουμε γιὰ νὰ κούσουμε καὶ τοῦ Φωριέλου τίς κρίσεις, τίς ἀληθινὰς καὶ τίς φιλοσοφικές, — ἐκεῖνες δὲ ποὺ ἔκαμαν τότες τοὺς δικούς μας καὶ τρέφανε τὰ μάτια τους κ' εἶδανε καὶ νοιώσανε τὸ εἰθισμένον φυλάγανε μέσα καὶ μέσα στὰ σπλάχνα τους. Εἶδος τέτοια ἀνάλυση ἔγινε ποῦ ἔγινε παρὰ πᾶν. Ἀπλότερα ἴσως, μὰ τοῦλάχιστο ἀπὸ δικὴ μας ψυχολογία, κὶ ὄχι ἐπειδὴ ἔτσι τὰ βλέπουνε οἱ ἄλλοι. Μερικὰ ὡς τόσο ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ τῶν τραγουδιῶνε ταίριαζει νὰ εἰπωθοῦνε ἐδῶ, μιὰ καὶ μιλοῦμε γιὰ τὴν Κλέφτικη τὴ ζωὴ.

Τόσο στήν ὄψη μου ἔρριξε
Τῆς θλίψης τὸν ἀχνό,
Μιά Μοῖρα, πὸν ἀναστέναξε,
Σὰν κλάψιμο ὁστερόν,

Στὸ πλάγι μου ἀνερώτητη
Κάποια νυχτιά πικρή,
Στὰ δρεῖρατά μου πὸν ἤρθανε
Φτερόσωμοι νεκροί :

Πού, τώρα, τὰ χεράκια τους,
Λευκότερα φτερά,
Δὲν ἀλαφροχοῦδεύουνε
Σὲ πόνο ἢ σφοδρά...

Μόνο, ἔτσι, φτερουγίζουνε
Τριγύρω μου νὰ εἰποῦν...
Πὼς σὲ ἄλλον Κόσμο ἀλλιώτικα
Μαθαίνουν νάγαποῦν!

« — Θαρρῶ, πὼς δὲν ἐκοίτοξες
Ματιά πονετική.
Σιμά της δὲν ἐγέλασες
Τὸ γέλι τὸ γλυκὲ ! »
Σπέντες 15 — 5 — 68.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσὸν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας ἀποδοτέας εἰς ὀρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς δ' ἐγένετο ἡ κατάθεσις εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὀψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογούχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

1	1)2	τοῖς	οἱ	κατ' ἔτος	διὰ	καταθέσεις	6	μην.
2	»	»	»	»	»	»	4	ἔτ.
2	1)2	»	»	»	»	»	2	ἔτ.
3	»	»	»	»	»	»	4	ἔτ.
4	»	»	»	»	»	»	5	ἔτ.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαί ἢ ἀνώνυμοι.

"Ο ΝΟΥΜΑΣ"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 8. — Γιὰ τὰς Ἐπαρχίας Δρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Φρ. Χρ. 10.

Γιὰ τὰς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (2 Δρ. τὴν τριμήνιαν) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομὴν του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κδόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια, Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρυ στὴ Βουλὴ).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὸ ἀνθρωποκτονῆγι — Ἡ Πολιτεία δολοφονεῖ —
Ὁ Βικέλας — Μιά ἀδυναμία ἀκίνητη —
Ὁ διορισμὸς τοῦ Δροσίνη.

ΦΩΝΑΖΟΥΝ ἀκόμα καὶ χαλινῶν τὸν κόσμον οἱ φημερίδες γιὰτὶ σκοτώθηκε δέξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα — ὄχι, φυσικά, καὶ τόσο παληκαρίσια — ἕνας ἐπικηρυγμένος ληστής, ὁ Λέφας, ἀπὸ τρεῖς ὑπαξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Τὸ εἴπαμε, πὼς δὲ σκοτώθηκε τόσο παληκαρίσια, πὼς γιὰ τὸ σκοτωμὸν του δὲν μποροῦν νὰ καμαρώνουν οἱ Ἕλληνες ὑπαξιωματικοί, πὼς καὶ ὁ ἀνθρωπισμὸς ἀκόμα οὐ νὰ ξέπεσε λίγο μ' ἕνα τέτοιον φέροισιμο, — μὰ ποῖός φταίει γιὰ δὴ αὐτὰ ;

Οἱ φονιάδες φταίνε τὸ λιγότερον. Καὶ τὸ μεγάλο φταίξιμον πέφτει στὴν Πολιτεία πὸν δημιουργεῖ τοὺς τέτοιους φονιάδες, μὲ τὸ νὰ ἐπικηρύττει καὶ δὲν ἀποδοτεῖ τοὺς ἀποδοτέας δὲν μπορεῖ νὰ πιάσει μὲ τὰ δαγὰνὰ της. Μὲ τίς τέτοιες — ἀσυνλόγητες, τίς περισσότερες φορὲς — ἐπικηρύξεις, ἡ Πολιτεία μεταμορφώνει τὸν κάθε στρατιώτη καὶ τὸν κάθε πολίτη σὲ ἀνθρωποκτονῆγ πὸν δολοφονεῖ ὄχι γιὰ νὰ γλυτώσει τὴν κοινωνία ἀπὸ ἕναν κακοῦργο πὸν τὴν ἀτιμάζει, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοσπώσει τοὺς παρὰδεις πὸν ἔχει τάξει ἡ Πολιτεία γιὰ τὸ κερὰν του.

Νὺ σκοτώνει κανεὶς γιὰ νὰ πάρει πεντακόσους ἢ χίλιες ὑποδοχίμεις, δὲν πιστεύουμε νᾶναι οὔτε τόσο παληκαρίσιο οὔτε τόσο τίμιον.

*

ΛΑΙΚΑ λοιπὸν τῶν ἀδίκων ὁ κ. Λεβίδης βγῆκε μ' ἕνα ὑπουργικὸ γράμμα του νὰ δικαιολογήσῃ τὴ δολοφονία τοῦ Λέφα καὶ νὰ μᾶς πεί, ἀραδιάζοντας ἐγγράφα καὶ ἐντάλματα, πὼς πᾶσι καλά σκοτωμένους.

Ἡ ἀπάντησις στὸ Ὑπουργικὸ μανιφέστο εἶναι πρόχει-

ρη καὶ πολὺ ἀπλή :

—Τί θρέφεις τότε τόσους γαλονάδες καὶ τόσο στρατό, δὲν μπορεῖς νὰ πιάσεις ἕνα φυγόδικον, μὰ ἀναγκάζεσαι νὰ τὸν ἐπικηρύξεις, νὰν τὸν βαφτίσεις δηλ. ληστή, γιὰ νὰ τὸν ξεφορτωθεῖς ἀπὸ τὴ ράχη σου ;

Ὁ Λέφας τιλοφορεῖται στὸ Ὑπουργικὸ ἐγγράφον φυγόδικος, πὸν πᾶσι νὰ πεί πὼς δὲν εἶχε δικαστεῖ ἀκόμα. Κ' ἕνας ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ καταδικαστεῖ σὲ θάνατον (γιατὶ ἐπικηρύξη αὐτὸ θὰ πεί) ὅσο δὲ δικάζεται, ἀφοῦ ἀπὸ τὴ δίκη μπορεῖ νὰ βγεῖ καὶ ἀθώος.

Νά, λοιπὸν πὸν ἡ ἐπίσημη Πολιτεία δολοφονεῖ καὶ δημιουργεῖ μάλιστα καὶ ἄλλους δολοφόνους.

*

ΧΩΡΙΣ νᾶναι τόσο σοφὸς καὶ τόσο μεγάλος ὁ μακαρίτης ὁ Δ. Βικέλας, καθὼς μᾶς τὸν παραστήσανε οἱ φημερίδες καὶ τὸ δημοσιογραφικὸ ποίημα τοῦ κ. Πολέμη, δὲν μπορεῖ νὰν τοῦ ἀρνηθεῖ κανεὶς πὼς εἶταν ἄνθρωπος πὸν ὅποια δουλιὰ καταπιάνονταν τὴν τέλειωνε, ἀφοῦ ἀφοσιονότανε δόλοφονα σ' αὐτή.

Τὸ χάρισμα τοῦ αὐτοῦ τὸ ἀπόδειξε μὲ τὸ «Σύλλογον τῶν Ὁμηρικῶν βιβλίων». Ὅσο, ἀνὸφελος καὶ ἂν ἀποδείχτηκαν αὐτὰ τὰ βιβλία καὶ ὅσο νερόβραστα καὶ πισωδρομικά καὶ ἂν λειτουργοῦσε ὁ Σύλλογος αὐτός, ὁ Βικέλας μένει πάντα ὁ ἄνθρωπος πὸν τὸν ἔδρασε, πὸν τὸν στήριξε καὶ πὸν τὸν κίνησε. Καὶ δὲν εἶναι λίγο μιὰ τέτλια δουλιὰ γιὰ ἕναν ἄνθρωπον.

Τόσο ἐβλεπε, τόσο μποροῦσε καὶ τόσο ἔκανε. Ἀν ὁ Βικέλας ἐβλεπε πλατύτερα, θὰ δούλευε καὶ πλατύτερα. Νὰ εἴστε βέβαιον γι' αὐτό. Νὰ εἴστε ἀκόμα βέβαιον πὼς ἕνας ἄνθρωπος, σὰν τὸ Βικέλα, στὸ πλάι μας θὰ ὠφελοῦσε σημαντικὰ τὴν δουλιὰ. Γιατὶ ὁ Βικέλας ἤξερε καὶ νὰ δουλεύει καὶ νὰ φοσιώνεται καὶ νὰ θυσιάζεται γιὰ δ,τι καταπιάνονταν.

*

ΕἶΧΕ καὶ ἕνα ἄλλο, μεγάλο καὶ αὐτό, χάρισμα ὁ μακαρίτης. Νὰ μὴ γκρινιάζει. Τόσα χρόνια δούλευε μαζί μὲ τὸ Δροσίνη καὶ ὅμως κανεὶς δὲν τὸν ἄκουσε νὰν οἰστέ τοῦ στόμα του καὶ νὰ πεί κακὸ γιὰ τὸ σύντροφόν του. Χάρισμα μεγάλο καὶ αὐτό. Ὅσο γιὰ τὴν παιδίαστικὴ ἀδυναμία του νᾶναι καὶ νὰ λέγεται πάντα Πρόεδρος, δὲν ἔχει καμιά σημασία. Ἀς τὸν εἶχαμε ἐμεῖς τὸ Βικέλα μαζί μας καὶ Πατριάρχη τὸν λέγαμε. Τί εἶχαμε νὰ χάσουμε ;

*

ΝΑ, καὶ μιὰ καλὴ πράξη τοῦ κ. Στάη, τὸ νὰ διορίσει τὸ Δροσίνη γενικὸ ἐπιθεωρητὴν στὰ Δημοτικὰ σχολεῖα. Φυσικά, ὁ Δροσίνης δὲν εἶναι ὁ χρειζόμενος ἄνθρωπος πὸν θ' ἀρπάξει τὸν μπαλτά στὰ χέρια καὶ θύρηνήσει δεξιά ζερβὰ νὰ γκρεμίσει δ,τι σάπιο βρίσκεται στὰ σχολεῖα μας, μὰ ἐπιτέλους ὁ διορισμὸς του μπορεῖ νὰ λογαριαστεῖ σὰν ἕνα βήμα θεμελιώδες πρὸς τὰ μπροστὰ καὶ σὰ μιὰ ἐλπίδα πὼς, μιὰ καὶ ἔγινε ἡ καλὴ ἀρχή, θάρρει μεθαύριο ἕνας ἄλλος Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας πὸν θὰ βρεῖ τὸν Ἡρακλῆ γιὰ τὴν περίφημην αὐτὴ κοπήν τοῦ Αὐγείου πὸν λέγεται «Δημοτικὴ Ἐκπαίδευσις».

Ὅσο καὶ νᾶναι Ὑπουργὸς τῆς ρεκλάμας ὁ κ. Στάης, αὐτὴ τὴ φο.ὰ δούλεψε κάπως πιδ ἀνοιχτὰ καὶ πιδ δέξω ἀπὸ τὴ ρουτίνα.

Ἐτοχε ἀφορμὴ νὰναφέρουμε κάπου πὼς τὰ ποιητικὰ ἐκεῖνα ἔργα ἀντιλαλούσανε στὰ βουνὰ ὀρφανὰ ἀπὸ πατέρα. Ὁ πατέρας εἶτανε ἡ ἄγνωστος Κλέφτης πὸν εἶδε καὶ ἐπράξε τὸ θέμα τοῦ Τραγουδιοῦ του, ἡ τυφλὸς ραψωδὸς πὸν γύριζε ἀπὸ χώρα σὲ χώρα, ἀπὸ χωριὸν σὲ χωριὸν, μὲ τὴ λύρα στὸ χέρι, καὶ τραγουδοῦσε στίς γιορτές, στὰ πανηγύρια, στὰ φαγοπότια. Ὅριστε λοιπὸν καὶ ἄλλο χαρακτηριστικὸν τοῦ μᾶς ξαναφέρει στοὺς Ὁμηρικοὺς τοὺς καιροὺς, ὁρίστε πὸν δὲ ρητορεύουμε σὰν τὸ λέμε καὶ τὸ φωνάζουμε πὼς τὰ ἴδια τὰ στοιχεῖα πὸν γεννήσανε τὸν παλιὸν τὸν Ἑλληνισμό, ξαναγεννήσανε καὶ τὸ νέο, μ' ἀναλογία ἀξιοποτελέσματα, πὸν σὲ κάμνει πολλὰς φορὲς καὶ νομίζεις πὼς βρίσκεσαι σὲ πολὺ παλαιότερα χρόνια.

Τὸ ἀναφέρουμε καὶ μιλῶντας γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας φιλολογία. Ὅλο τὸ ἔθνος τότες θρεφότανε μὲ τῶν Τραγωδιῶν τὸ μάννα. Τὸ πὼς εἶτανε τὰ Τραγούδια τὸ μεγαλύτερον στολίδι στὰ φαγοπότια τῶν παλλήκαριων τῆς Λερῆς Φουστάνελλας, κοντὰ στὸ νου. Μὰ ὅλος ὁ Ἑλληνικὸς ὁ Λαὸς, φτωχοὶ καὶ πλούσιοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, τάγαπούσανε, τάκούγανε, καὶ συνεπαιρνοῦνταν ἀπὸ τὴ μαγικὴ μελωδία τους. Ὡς καὶ οἱ Τούρκοι μεγιστάνες τὰ φιλοξενούσανε στ' ἀρ-

χοντικά τους. — «Μὴ σοῦ κακοφανῇ, Ἀγᾶ μου», εἶπε μιὰ φορὰ ὁ Νικόλας ὁ Λάμπρος, ὁ Σπετσιώτης στὸν Κυβερνήτην τοῦ Νιόκαστρου, τραγουδώντας του τὸ

Αἰνᾶει καὶ ὁ δόλιος Ζαχαριῆς γιὰ τοῦδουκα κεφάλαιον,

«Μὴ σοῦ κακοφανῇ, Ἀγᾶ μου, τὸ Τραγούδι τὸ λείει» — «Δὲν πειράζει, ρεῖζη Νικόλα, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀγᾶς, πῆγαινε ὁμπρός». Ὡς καὶ τοὺς ἐχτροὺς λοιπὸν τοὺς μάχευε ἡ Κλέφτικη ἢ Μούσα.

Οἱ πιώτεροι ἀπὸ τοὺς ραψωδοὺς εἶτανε ἄπλοιοι ἀντίλαλοι, δὲν εἶτανε νὰ πούμε οἱ πατέρες τῶν τραγουδιῶν τους. Ἄλλοι πάλι τάλλάζανε, τὰ τερνεύανε καὶ τὰ στολίζανε. Αὐτὲς οἱ ἀλλαγὲς πρέπει νὰ φέρανε τὰ ξαναλέγματα πὸν παρατηροῦμε σὲ πολλὰ τους, τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα κελαιδοσκορπίσματα πὸν κάκουνε τὸ τραγούδι καὶ φαίνεται τόσο ἀγριωπὸ, ἀκανόνιστον καὶ πολὺλάλον σὰν τὸ τρεχάμενον τὸ νερό, ὅσο εἶναι δραματικὸ καὶ μυριοζώντανον σὰν τὴν κλέφτικὴν τὴν ζωὴν.

Ὡς τόσο κάπου ἐδῶ τὸν χάνουμε πάλι τὸν ἱστορικὸν μας. Δηλαδή χάνεται ἴδιος του. Ἀγωνίζεται πάλι νὰ μᾶς ξηγήσῃ πὼς συνέβηκε, ἀπὸ τέτοιους ἀπλάστους καὶ ἀκαλλώπιστους τύπους νὰ βγοῦνε τέτοια τέλεια ἔργα ! Καὶ ζητάει βοήθεια ἀπὸ τὰ κρι-

τικά ξηγήματα τοῦ Φωριέλου. Ἀφίνομε τοὺς λίγους μεγάλους μας Τεχνίτες νὰ μᾶς ποῦνε ἂν τοὺς βρίσκουμε ἀπλάστους καὶ ἀκαλλώπιστους τοὺς τύπους πὸν καὶ ἐκεῖνοι, σὰν ἀληθινοὶ γνωριστάδες τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, διαλέξανε γιὰ τὰ θάνατα ἔργα τους. Ἐμεῖς ἐδῶ ρωτοῦμε ἕνα πᾶμα μονάχα. Ἀν ἀκούσθηκε δηλαδὴ ποτές στὸν κόσμον τέλειον ποιητικὸ καλλιτέχνημα δίχως καὶ τέλειους τύπους.

Δὲν εἶτανε δυνατό, στὰ πρόχειρα αὐτὰ σημειώματα νὰ εἰπωθοῦνε περισσότερα γιὰ τὴν Κλέφτικὴν τὴν ζωὴν. Θὰ μείνῃ καὶ αὐτῆς τῆς Ἑθνικῆς φλέβας ἡ σωστὴ μελέτη στοὺς πιδ ἀξιους πὸν ἔρχονται κατὰ πιδ, τοὺς πιδ φωτισμένους ἀπὸ τὸ σιγανό, μὰ βέβαιον ἀλλαγμὰ τῆς Ἑθνικῆς συνείδησης τὰ λίγα αὐτὰ χρόνια. Ἐμᾶς ἀρκετὴ χαρὰ μας πὸν ἀξιώθηκαμε νὰ καταθέσουμε κλωνὶ δάφνης στοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ τὸ Ἡρώ.

Ἐπίλογος.

Ἐτοσι πέρασε τὸ πολὺπαθον αὐτὸ Γένος ἀπὸ τὰ βάθια τοῦ ξεπεσμοῦ στὸν ξαναγεννημὸν. Βιστάχτηκε, νάι. Βιστάχτηκε ὅμως ὄχι μὲ τὸ χαραχτήρα καὶ μὲ τὸ παράδειγμα τῆς καλῆς, τῆς προκομμένης με-